

Konstitutionsutskottets betänkande

1989/90:KU35

Vissa kyrkliga frågor

1989/90
KU35

Propositionen

I proposition 1989/90:101 om vissa kyrkliga frågor föreslår regeringen (civildepartementet)

1. att riksdagen i den ordning som anges i punkt 9 första stycket övergångsbestämmelserna till regeringsformen anta förslaget till lag om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan,
2. att riksdagen antar övriga lagförslag.

De övriga lagförslagen är

- lag om ändring i lagen (1972:229) om kyrkliga indelningsdelegerade,
- lag om ändring i lagen (1972:704) om kyrkofullmäktigval, m.m.
- lag om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet,
- lag om ändring i församlingslagen (1988:180),
- lag om ändring i prästanställningslagen (1988:184),
- lag om ändring i kyrkliga indelningslagen (1988:185),
- lag om upphävande av lagen (1975:364) om närvarorätt vid sammanträde med nämnd hos församling eller kyrklig samfällighet,
- lag om upphävande av lagen (1976:173) om gemensamt nattvardsfirande mellan svenska kyrkan och andra kristna samfund i landet.

I propositionen föreslås vissa ändringar och kompletteringar till de reformer av svenska kyrkans organisation på lokal- och stiftsplanet som riksdagen har beslutat (prop. 1987/88:31 och 67, KU 30, rskr. 181).

Förslagen innebär i huvudsak följande.

- Bland de valda ledamöterna i svenska kyrkans centralstyrelse skall kyrkomötet kunna utse en eller två vice ordförande.
- Stiftsstyrelsen skall ta över domkapitlets uppgift att fatta vissa beslut enligt lagen om kyrkliga indelningsdelegerade.
- Stiftsstyrelsen skall ta över regeringens uppgift att besluta om inskränkt valbarhet och om annan valkretsindelning vid val av fullmäktige i en kyrklig samfällighet.
- Ett sammanträde med kyrkomötet skall vara avslutat inom femton dagar. Kyrkomötet skall dock inte få sammanträda mer än trettionio dagar under en valperiod.

- Kyrkomötets besvärsnämnd skall bestå av en ordförande och en vice ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare, en biskop och tre andra ledamöter. För den biskop som är ledamot skall finnas en biskop som ersättare. För beslutförhet i nämnden skall krävas att ordföranden, en biskop och minst två andra ledamöter är närvarande.
- Stiftssamfälligheterna ges kompetens att främja församlingsarbete bland teckenspråkiga.
- Vissa präster och andra församlingsarbetare som inte är valbara till kyrkofullmäktige skall kunna väljas till elektor för val av stiftsfullmäktige. Om valet av elektor skall ske i kyrkorådet skall proportionellt valsätt kunna tillämpas.
- Vid val av elektor för val av stiftsfullmäktige skall i varje församling väljas minst en elektor. I församlingar med mer än 500 men högst 2 000 röstberättigade kyrkomedlemmar väljs två elektor. I församlingar med mer än 2 000 röstberättigade medlemmar väljs tre elektor och ytterligare en elektor för varje därefter påbörjat tvåtusental medlemmar.
- Stiftsstyrelsen skall besluta om semester och annan ledighet för präster som är anställda i pastorat och för pastorsadjunkter. Stiftsstyrelsen får överlåta åt kontraktsprostarna att bevilja semester för sådana präster och förordna vikarier för pastoratspräster.
- Vissa kompletteringar av huvudsakligen redaktionell natur görs i kyrkliga indelningslagen.

Lagändringarna avses träda i kraft den 1 juli 1990.

I propositionen föreslås vidare att två lagar på kyrkans område skall upphöra att gälla vid utgången av år 1991, nämligen

- lagen (1975:364) om närvarorätt vid sammanträde med nämnd hos församling eller kyrklig samfällighet, och
- lagen (1976:173) om gemensamt nattvardsfirande mellan svenska kyrkan och andra kristna samfund i landet.

Utskottet

I propositionen föreslås bl.a. vissa förändringar rörande kyrkomötets besvärsnämnd. Denna består för närvarande av en ordförande och en vice ordförande som skall vara eller ha varit ordinarie domare samt fyra övriga ledamöter. För de övriga ledamöterna utses lika många ersättare. För beslutsförhet erfordras att ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande.

Besvärsnämnden har fr.o.m. den 1 juli 1989 erhållit vissa nya uppgifter. Den skall i fortsättningen även pröva överklaganden av domkapitlens och ansvarsnämndens för biskopar beslut i frågor om att skilja någon från det kyrkliga ämbetet, eller att för viss tid förklara denne obehörig att utöva ämbetet. Mot bakgrund av att besvärsnämnden således kan få pröva ärenden som också har en djupgående teologisk innebörd har kyrkomötet föreslagit att besvärsnämndens teo-

logiska kompetens säkerställs genom en föreskrift om att en biskop väljs som ledamot och att till ersättare för denne också utses en biskop. I propositionen föreslås med anledning därav en konsekvensändring i lagen om kyrkomötet. Beslutförhetsregeln föreslås ändrad så att nämnden är beslutsför när ordföranden, biskopen och minst två andra ledamöter är närvarande. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 1990.

Enligt lagen om kyrkomötet (46 §) väljs besvärsnämnd för varje kyrkomötes valperiod. Det kyrkomöte som valdes 1989 förrättade val av besvärsnämnd den 24 augusti 1989 för tiden fr.o.m. valdagen till dess kyrkomötet förrättar nytt val under nästa valperiod. Nytt kyrkomöte samlas under år 1992. I den nuvarande besvärsnämnden ingår en biskop som ordinarie ledamot och en biskop som i första hand personlig ersättare för denne. Båda är emeriti, vilket inte utgör någon begränsning i behörighetshänseende. Utskottet har övervägt behovet av en övergångsbestämmelse om eventuellt nytt val av besvärsnämnd enligt de nya reglerna. Mot bakgrund av vad som ovan redovisats om den nu existerande nämndens sammansättning finner utskottet något behov av övergångsregler inte föreligga.

Utskottet tillstyrker de i propositionen framlagda lagförslagen. Utskottet föreslår att ändringen i lagen om svenska kyrkan fattas genom endast ett beslut av riksdagen i den ordning som anges i 8 kap. 16 § regeringsformen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen antar i proposition 1989/90:101 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan,
2. att riksdagen antar övriga i proposition 1989/90:101 framlagda lagförslag.

Stockholm den 3 maj 1990

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Catarina Rönning (s), Kurt Ove Johansson (s), Birgit Friggebo (fp)*, Bertil Fiskesjö (c), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m), Sören Lekberg (s), Anita Modin (s), Torgny Larsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Ylva Annerstedt (fp), Bengt Kindbom (c), Bo Hammar (vpk), Hans Leghammar (mp) och Ulla Pettersson (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

